

MAGYARÁZATOK.

Svéd és cseh. (Vö. Nyr 52 : 31.) Az érdekes *svéd* kifejezést a magyar katonanyelvben *cseh* helyett történetileg is meg kell magyarázni. Mert hogy kerül a derék magyar baka ehhez a tőle távoleső népnévhez? Talán a német nyelv volt a közvetítő. Hügel (*Wiener Dialekt* c. könyvében, 1873) közli: *alder Schwed* „ein Mann von Norden, ausgedienter Soldat, auch ein klugberechnender Mann“ s magyarázatában az 1645-iki ostromra támaszkodik, midőn a svédek vívták Bécset; míg a *Deutsches Wörterbuch* a 30 éves háborúig nyúl vissza. „Die Schweden haften . . . tief im bewusstsein des deutschen volkes . . . meist ist der *Schwede* der typus des grausamen, alles verwüstenden feindes . . . Der name *Schwed* flösste den nämlichen schrecken ein, wie im Elsass *pandur*, das jetzt noch als kinderschrecken dient. *Birlinger*, volkstümlich[es aus Schwaben] . . . daher auch in fluchen und verwünschungen . . . *dass dich der Schwede!* . . . in der Schweiz

en rechte Schwed ,ein breitfurchig und grossmaulig angelegter prahler' . . . im nd. bezeichnet *en rechter Swêd* einen betrunkenen.“ Ezek a német adatok bizonyítják, hogy milyen homályos lett a nép képzete a svédről; tulajdonképp csak az idegennek és valamiképp különösnek, kellemetlennek fogalma maradt meg s ez él tovább a magyar megjelölésben is.

(Bonn.)

SPITZER LEÓ.
